

Τὰ «Στηρίγματα τῆς Κοινωνίας» τοῦ Ἴψεν εἶνε τὸ πρῶτον φιλολογικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔδωκε τὸ «Βασιλικὸν Θέατρον». Αἰσθανόμεθα εἰλικρινῆ χαρὰν δι' αὐτό, καὶ ἔχομεν ἀκόμη τὴν ἐλπίδα, ὅτι δὲν θὰ εἶνε καὶ τὸ τελευταῖον. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ χαώδης κατάστασις ἐξακολουθεῖ, καὶ ἰδοὺ ἀμέσως μετὰ τὸ δράμα τοῦ Ἴψεν, φάρασαι πάλιν «μὲ πολλὰς βροντὰς καὶ ἀστραπὰς». Ἄλλ' ἂν μετὰξὺ τῶν ἀναξίων αὐτῶν ἔργων παρεισφύσουν μερικὰ ἔργα ἀξίας, πάλιν κέρδος θὰ εἶνε...

Ὁ Ἴψεν ἔγραψε παντὸς εἶδους δράματα: ἱστορικά, σύγχρονα, φιλοσοφικά, συμβολικά. Τὰ «Στηρίγματα τῆς Κοινωνίας» ἀνήκουν εἰς τὰ σύγχρονα (κοινωνικὰ-οἰκογενειακά), εἶνε δὲ ἀπὸ τὰ παλαιότερα τῆς σειρᾶς καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ καλλίτερα τοῦ νορβηγικοῦ ἀριστοτέχνου. Ὁ Βέρνικ αὐτός, ὁ ὁποῖος πιστεύεται ὡς χρηστός καὶ τιμᾶται ὡς ἐνάρετος, ἐνῶ διέπραξεν ὅλας τὰς ἀτιμίας καὶ ὅλας τὰς ἀσυνειδησίας, καὶ ὁ ὁποῖος εἰς τὸ τέλος τὸ αἰσθάνεται, καὶ μετανοεῖ καὶ ἀποκαλύπτεται μόνος του, δὲν πληροῖ τὰς ψυχὰς μας, δὲν μᾶς δίδει τὴν τελείαν δραματικὴν συγκίνησιν. Κάτι τοῦ λείπει ἀπὸ ἀληθείαν καὶ ἀπὸ ζωὴν. Εἰς τὸ τέλος μάλιστα ἴσως ἡ ψυχολογία του εἶνε καὶ ἀνεξήγητος. Ἡ σύγκρισις μὲ τὸν Νικήταν τοῦ Τολστόϊ, θὰ ἦτο κάπως ἀπρόοπτος ἀλλ' ἤλθεν αὐτόματος εἰς τὸν νοῦν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι τοὺς εἶδαν διαδοχικῶς καὶ παρέβαλαν τὴν σπαρακτικὴν μετάνοιαν τοῦ ἑνὸς—διότι ἦτο φυσική,— μὲ τὴν ψυχρὰν μετάνοιαν τοῦ ἄλλου, ἡ ὁποία ἦτο ὅλως διόλου τεχνητή. Ἐν τούτοις εἰς τὸ πρωτόλειον αὐτὸ τοῦ Ἴψεν ὑπάρχει τὸ ἔμβρονον τῶν ἐπομένων του κοινωνικῶν δραμάτων, τὸ σπέρμα τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐρευνᾷ εἰς τὸν «Σύνδεσμον τῆς Νεολαίας», εἰς τὴν «Νόραν» εἰς τοὺς «Βρυκόλακας» εἰς τὸν «Ἐχθρὸν τοῦ Λαοῦ». Καὶ τὰ δράματα αὐτά, ἂν καὶ σχεδὸν ὁμοειδῆ, εἶνε τόσο ἀνώτερα, ὀριμώτερα, ὥστε ἡ ἐκλογή τῶν «Στηριγμάτων τῆς Κοινωνίας» δὲν μᾶς φαίνεται καὶ τόσο δικαιολογημένη, μολονότι καὶ τοῦτο εἶνε ἔργον τοῦ Ἴψεν ἐπὶ τέλους, καὶ ἔχει τὰς περισσοτέρας ἀρετὰς τοῦ «συγχρόνου» του δράματος.

Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι εἰς τὸ «Βασιλικὸν Θέατρον», τὸ ἔργον παρουσιάσθη ἐντελῶς παραμορφωμένον ἐντελῶς ἀγνώριστον, καὶ διὰ τοῦτο ἤρρεσεν ἀκόμη ὀλιγώτερον.—Ἡ σκηνογραφία—ἐκτὸς τοῦ ἔρυθροῦ ἐκείνου παραπετάσματος—εἶχεν, ἂν ὄχι ἀκρίβειαν, ἀλλὰ τουλάχιστον εὐπρέπειαν καὶ καλαισθησίαν. Ὅλα ὁμῶς τὰ

ἄλλα φρικώδη. Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Σπ. Λάμπρου οὔτε μίαν φράσιν τοῦ πρωτοτύπου δὲν ἀπέδωκε πιστῶς, ἀληθῶς. Ὁ Ἴψεν, ὁ φημιζόμενος διὰ τὴν φωνογραφικὴν ἀκρίβειαν τοῦ διαλόγου του, δὲν ἀνεγνωρίζετο διόλου εἰς τὴν γλῶσσαν ἐκείνην τὴν ἀνάμικτον, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἔλειπε κάθε χάρις καὶ κάθε φυσικότης—μίαν γλῶσσαν τὴν ὁποῖαν οὐδεὶς ποτε ὁμίλησεν εἰς τὸ πραγματικόν, οὔτε καθηγητὴς, οὔτε ἔμπορος, οὔτε χωρικός. Ἦκουσα—καὶ θὰ ἤθελα νὰ ἦτο ἀληθές—ὅτι ὁ κ. Λάμπρος, πολυάσχολος πάντοτε, ἐνεπιστεύθη τὴν μετάφρασιν εἰς ξένας χεῖρας, περιορισθεὶς μόνον νὰ διορθώσῃ μερικὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ, καὶ ἀπελπισθεὶς ἐπιτέλους, ὅταν εἶδεν ὅτι ἔχει νὰ κάμῃ μὲ τὸ κόσκινον τοῦ σχολαστικοῦ.

Μὲ τοιαύτην μετάφρασιν, ἀπορῶ εἰλικρινῶς πῶς δὲν ἔπαιξαν χειρότερα οἱ ἠθοποιοί. Ἀλήθεια, ἔχουν ὅλοι τὸν στόμφον τῆς παλαιᾶς σχολῆς ἀλλ' ἂν τοὺς ἔβαζε κανεὶς εἰς τὸ στόμα ζωντανὸν διάλογον, κατ' ἀνάγκην θὰ ἦσαν φυσικώτεροι. Καὶ ἀπορῶ ἀκόμη περισσότερον, πῶς κατώρθωσε νὰ διακριθῇ ὁ κ. Ζάννος καὶ νὰ παρουσιάσῃ ἓνα ναυπηγὸν Ἄσυνε, ὁ ὁποῖος ἔκαμεν ἐντύπωσιν... ἀνθρώπου. Ὁρισμένως ὁ κ. Ζάννος εἶνε μάγος!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ